

Ombudsman přivítal v Brně ministra spravedlnosti. Jednali o řešení průtahů ve složitých soudních sporech, situaci ve vězeňství nebo o využívání podpůrných opatření pro lidi s postižením

5.4.2024 - | Kancelář veřejného ochránce práv

Podobné užší jednání i za účasti zástupců vězeňské služby přislíbilo ministerstvo také k otázce návštěv a dalších kontaktů dětí s vězněnými rodiči.

„Složitě trestní případy, jako bylo například zřícení železničního mostu ve Studénce, často přesahují organizační možnosti okresních soudů. Od počátku řízení se tak dá očekávat, že bude trvat delší než průměrnou dobu. Vedení okresních soudů má nyní jen omezené možnosti, jak podpořit soudce, který takový případ dostane na stůl,“ uvedl s odkazem na své loňské šetření zástupce ombudsmana Vít Alexander Schorm. Cestou by podle něj mohla být změna trestního řádu s cílem umožnit, aby namísto okresního soudu mimořádně rozsáhlé kauzy výjimečně řešil krajský soud, který je na to patřičně vybavený.

V současném justičním systému je role krajských soudů ve vztahu k okresním zásadní především z manažerského hlediska. *„Je důležité, aby předsedové krajských soudů těmto složitým případům věnovali patřičnou pozornost,“* připomněl ombudsman Stanislav Křeček. Předsedové krajských soudů by v případě složitých kauz vedených u okresního soudu měli předcházet průtahům a efektivně zasáhnout – zejména přidělením více asistentů případně i administrativní posily rozhodujícímu soudci.

Podle zjištění z nedávného šetření :však vedení soudů v praxi naráží na řadu překážek. Předsedové krajských soudů nemají dostatečné personální rezervy, které by pro okresní soudy mohly využít. Okresní soudy zase novým pracovníkům nedokáží poskytnout kanceláře, počítače a další potřebné zázemí pro práci. Do poloviny května ministerstvo naplánuje pracovní setkání k tomu, jak legislativně ošetřit možnou delegaci složitých případů z okresních soudů na krajské.

Podobné užší jednání i za účasti zástupců vězeňské služby přislíbilo ministerstvo také k otázce návštěv a dalších kontaktů dětí s vězněnými rodiči. Jak ukázala šetření zástupce ombudsmana směrem k vězeňské službě a Ministerstvu práce a sociálních věcí, organizace kontaktů nyní závisí především na spolupráci sociálních pracovníků orgánů sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD) s konkrétní věznicí. Situace se proto v jednotlivých věznicích napříč republikou liší. Zatím není vyřešený například ani způsob, jak může rodiče ve vězení kontaktovat přímo dítě.

Generální ředitel Vězeňské služby ČR Simon Michailidis potvrdil, že vězeňská služba již rozšířila možnost videohovorů s rodiči na děti až do jejich 18 let. O tři roky tak zvýšila původní věkovou hranici. Účastníci jednání se shodli, že samotná návštěva ve věznici musí být pro dítě co neméně stresující. Tomu mohou napomoci i osvětové materiály nebo videa, ze kterých se dozví, co je ve věznici čeká.

Ombudsman i jeho zástupce uvítali také další připravované změny v oblasti vězeňství. Na přelomu

roku by měla vězeňská služba mít výsledky pilotního testování nových jednodušších a srozumitelnějších poučení obviněných o jejich právech a pravidlech pobytu ve věznici. Na přípravě textu se podíleli i právníci Kanceláře ombudsmana.

Zásadní změny přináší připravovaná novela trestního zákoníku, díky které by mohl klesnout počet vězňů. Návrh počítá se snížením trestní sazby u vybraných trestných činů, například jde o opakované drobné krádeže. Pouze výjimečně by se pak měli do vězení dostávat třeba lidé souzení za neplacení výživného.

Ombudsman dlouhodobě upozorňuje, že vysoký počet vězněných s sebou nese mnoho negativních jevů – od vyššího napětí ve věznicích, přes nedostatek personálu, který by se vězňům věnoval, až po skutečnost, že Česká republika dosud nemohla zvýšit podlahovou plochu určenou pro jednoho vězně tak, jak to vyžaduje evropský standard. Proto ombudsman považuje za nezbytné, aby poslanci stihli novelu projednat co nejrychleji.

„Chtěl bych jménem zde přítomných zástupců ministerstva a vězeňské služby poděkovat za možnost setkání, které jsem inicioval. Domnívám se totiž, že agendy veřejného ochránce práv a Ministerstva spravedlnosti se prolínají tak intenzivně, že jen písemný kontakt, který spolu intenzivně vedeme, nestačí. Věřím, že díky dnešnímu setkání ještě rozšíříme spolupráci mezi našimi úřady, která je už dnes vynikající. Komunikace je totiž velmi důležitá,“ uvedl po více než dvouhodinovém jednání ministr spravedlnosti Pavel Blažek.

Podobně ocenil společné pracovní setkání také ombudsman Stanislav Křeček: *„Velmi jsme s kolegy uvítali toto osobní jednání, kde jsme mohli probrat řadu zásadních témat. Těší mě věcný přístup ministerstva k mnohým důležitým otázkám a doufám, že se podaří posunout jejich řešení, ať už jde o délku soudních řízení, znaleckou agendu nebo ochranu práv zranitelných lidí, jako jsou lidé omezení na svobodě nebo například lidé s postižením.“*

V případě lidí s postižením je jedním z aktuálních témat rozhodování soudů o podpůrných opatřeních. I když aktuálně probíhá připomínkové řízení k zákonu o veřejném opatrovnictví, upozornil zástupce veřejného ochránce práv na potřebu zakotvit jasněji pravidla ostatních podpůrných opatření. Podle statistik Ministerstva spravedlnosti soudy většinou přistupují k omezení svéprávnosti. Další možnosti jako zastoupení členem domácnosti nebo smlouvy o nápomoci využívají jen okrajově. Jasné popsání problémů, na které naráží podpůrci v praxi a následné vymezení jejich práv a povinností by mohlo přispět k tomu, aby se tyto možnosti využívaly více. Také k tomuto tématu nabídli ombudsman i jeho zástupce možnost uspořádat další pracovní setkání, kde by se zástupci ministerstva mohli prodiskutovat například praktické fungování podpůrných opatření nebo sdílet zkušenosti organizací, které s lidmi s postižením pracují.

https://www.ochrance.cz/aktualne/ombudsman_privital_v_brne_ministra_spravedlnosti_jednali_o_reseni_prutahu_ve_slozitych_soudnich_sporech_situaci_ve_vezenstvi_nebo_o_vyuzivani_podpurnych_opa_treni_pro_lidi_s_postizenim